

FRI-2G.510-1-ESIS2-01

EUROPEAN STRATEGIC AUTONOMY: ASSESSMENT OF THE CAPACITY OF THE EU TO ACT INDEPENDENTLY IN GLOBAL AFFAIRS³

Chavdar Raev – PhD Student

Department of National Security and Political Science

University of Veliko Turnovo “St. Cyril and St. Methodius”

Tel: +359899 956 772

E-mail: chraev@abv.bg

Abstract: *The concept of European Strategic Autonomy (ESA) has gained increasing prominence in recent years as the European Union (EU) faces a complex and evolving global landscape. This article critically assesses the EU's capacity to act independently in global affairs, examining the political, economic, and security dimensions of strategic autonomy. The discussion explores the EU's efforts to reduce dependency on external powers, particularly in the context of defense, technology and energy. It also considers the internal challenges that may hinder the realization of ESA, including the diverse interests of member states and the EU's institutional constraints. The article concludes by evaluating the prospects for achieving strategic autonomy and its implications for the EU's role as a global actor.*

Keywords: *Strategic autonomy, EU, Global politics,*

JEL Codes: *F53*

ВЪВЕДЕНИЕ

Концепцията за Европейска стратегическа автономност (ЕСА) се очертава като основна тема в съвременните дискусии за бъдещето на Европейския съюз (ЕС). В един все по-многополюсен свят, където динамиката на глобалната сила се променя, ЕС е изправен пред предизвикателството да се утвърди като съгласуван и независим актьор на международната сцена. ЕСА се позовава на капацитета на ЕС да взема свои собствени решения и да предприема колективни действия в области, които са от решаващо значение за неговите интереси, без излишно разчитане на външни сили. Този стремеж е особено уместен в сферите на отбраната, технологиите, енергетиката и външната политика.

Стремежът към стратегическа автономност е воден от поредица от геополитически събития, включително непредсказуемостта на Съединените щати при администрацията на Тръмп, нарастващото напрежение с Русия и възхода на Китай като глобална сила. Тези развития подчертаха уязвимостта на ЕС в области, в които той традиционно разчита на външни участници, по-специално САЩ за сигурността и Китай за технологиите и търговията. В резултат на това ЕСА се превърна в стратегически приоритет за ЕС с цел засилване на глобалното му влияние и защита на интересите му в един несигурен свят.

Самият термин „стратегическа автономност“ се появи след избирането на Доналд Тръмп за президент на САЩ, а с оглед предстоящите избори отвъд Атлантика, разговорите за автономност отново биха били актуални.

Тази статия критично оценява способността на ЕС да действа независимо в международните отношения, като разглежда стратегическата автономност както в

³ Докладът е представен на научна сесия в секция ЕВРОПЕИСТИКА И МЕЖДУНАРОДНА СИГУРНОСТ на 25 октомври 2024 г. с оригинално заглавие на български език: ЕВРОПЕЙСКА СТРАТЕГИЧЕСКА АВТОНОМНОСТ: ОЦЕНКА НА КАПАЦИТЕТА НА ЕС ДА ДЕЙСТВА НЕЗАВИСИМО В МЕЖДУНАРОДНАТА ПОЛИТИКА.

политическите и икономическите измерения, така и от гледна точка на сигурността. Изследват се инициативите, предприети от ЕС за намаляване на неговите зависимости, както и вътрешните и външните предизвикателства, които могат да попречат на неговия напредък. Статията завършва с оценка на перспективите за постигане на ЕСА и нейните последици за бъдещата роля на ЕС в глобалните дела.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Политическите измерения на Европейската стратегическа автономност

Политическият аспект на ЕСА се върти около способността на ЕС да формулира и прилага политики независимо от външно влияние. Това включва способността да се вземат решения, които отразяват колективните интереси на нейните държави-членки и да се действа сплотено на международната сцена. Политическата реализация на ЕСА обаче е изправена пред значителни предизвикателства.

Една от основните пречки е разнообразието от интереси на страните членки на ЕС. Докато някои страни, като Франция, силно се застъпват за по-голяма автономност, други, като тези в Източна Европа, остават предпазливи да се дистанцират от традиционни съюзници като Съединените щати. Това разминаване в стратегическите приоритети усложнява способността на ЕС да представя единен фронт в глобалните дела. Освен това процесите на вземане на решения в рамките на ЕС, които изискват консенсус между държавите-членки, могат да доведат до забавяния и размиване на политиките, което допълнително подкопава способността на ЕС да действа решително.

Въпреки тези предизвикателства, ЕС направи крачки в засилването на своята политическа автономност. Приемането на Стратегическия компас (план, насочен към укрепване на способностите за сигурност и отбрана на ЕС), е значителна стъпка към по-голяма последователност. Освен това бяха стартирани инициативи като Европейския фонд за отбрана (EDF) и Постоянното структурирано сътрудничество (PESCO) за насърчаване на сътрудничеството между държавите-членки по въпросите на отбраната. Тези усилия показват нарастващо признаване на необходимостта от по-автономен и настоятелен ЕС на международната сцена.

Икономически измерения на Европейската стратегия за автономност

Икономическата автономност е друг основен стълб на ЕСА, обхващащ способността на ЕС да поддържа независими своя икономически просперитет и своята сигурност. Това измерение включва намаляване на зависимостите от външни контрагенти за критични ресурси, технологии и пазари. През последните години ЕС се фокусира все повече върху намаляването на икономическата си уязвимост, особено в контекста на глобалните вериги за доставки и технологичните зависимости.

Пандемията от COVID-19 разкри зависимостта на ЕС от външни доставчици на стоки от първа необходимост, като медицинско оборудване и фармацевтични продукти. Това предизвика преоценка на устойчивостта на веригата за доставки на ЕС и натиск за по-голям икономически суверенитет. Предложението на Европейската комисия за „Нова индустриална стратегия за Европа“ има за цел да подобри индустриалната база на ЕС и да намали зависимостите от критични технологии, като полупроводници и батерии.

Друг важен аспект на икономическата автономност е енергийната независимост. ЕС отдавна е зависим от външни източници за своите енергийни нужди, особено от природен газ от Русия. Продължаващият енергиен преход, движен от Зелената сделка, се стреми да намали тази зависимост чрез насърчаване на възобновяеми енергийни източници и повишаване на енергийната ефективност. Постигането на енергийна автономност обаче е сложно и дългосрочно начинание, което изисква значителни инвестиции и разработване на нови технологии.

Усилията на ЕС да засили икономическата си автономност са очевидни и в търговската му политика. ЕС се стреми да диверсифицира своите търговски отношения и да намали зависимостта от единните пазари, по-специално от Китай и Съединените щати. Стратегията на ЕС за „отворена стратегическа автономност“ отразява този подход, като има за цел да балансира ползите от отворената търговия с необходимостта от защита на критичните индустрии и намаляване на стратегическите зависимости.

Сигурността и Европейската стратегическа автономност

Сигурността е може би най-голямото предизвикателство на ЕСА, тъй като включва способността на ЕС да защитава себе си и своите интереси независимо от външни сили, особено от САЩ и НАТО. Въпреки че ЕС постигна напредък в развитието на своите способности за сигурност и отбрана, остават значителни предизвикателства.

Архитектурата на сигурността на ЕС все още силно зависи от НАТО, като САЩ играят централна роля в европейската отбрана. Тази зависимост е спорна точка, особено за страни като Франция, които се застъпват за по-самостоятелна европейска отбранителна способност. Постигането на автономност в областта на сигурността обаче изисква не само политическа воля, но и значителни инвестиции в отбранителни способности и преосмисляне на стратегията за сигурност на ЕС.

Развитието на PESCO и EDF са положителни стъпки към засилване на автономността на сигурността на ЕС. PESCO позволява на желаещите държави-членки да си сътрудничат по отбранителни проекти, докато EDF осигурява финансиране за съвместни изследвания и разработки в областта на отбраната. Тези инициативи имат за цел да изградят по-интегрирана и способна европейска отбранителна индустрия, намалявайки зависимостта от външни доставчици и насърчавайки иновациите.

Въпреки това, пътят към автономна сигурност е изпълнен с предизвикателства. Различните възприятия за заплахи сред държавите-членки, ограничените бюджети за отбрана и сложността на координирането на отбранителните политики в 27 държави възпрепятстват напредъка. Освен това амбициите на ЕС за сигурност трябва да бъдат балансирани с неговите ангажименти към НАТО и трансатлантическите отношения, които остават жизненоважни за европейската сигурност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Европейската стратегическа автономност е амбициозна и многостранна цел, която отразява желанието на ЕС да се утвърди като независим и влиятелен глобален актьор. Въпреки че беше постигнат значителен напредък в укрепването в политически и икономически аспект, както и в полето на сигурността, остават съществени предизвикателства. Разнообразието от интереси между държавите-членки, сложността на

процесите на вземане на решения в ЕС и продължаващото разчитане на външни сили в ключови области представляват пречки пред реализацията на ЕСА

Независимо от това, стремежът към стратегическа автономност вероятно ще остане централна тема в политиката на ЕС, тъй като глобалната среда продължава да се развива. Способността на ЕС да се справя с тези предизвикателства и да постигне по-голяма автономност ще бъде от решаващо значение за бъдещата му роля в глобалните дела. Докато ЕС продължава да развива способностите си и да отстоява своята независимост, той ще трябва да намери деликатен баланс между автономност и сътрудничество, като гарантира, че може да действа независимо, като същевременно поддържа силни връзки с ключови глобални партньори.

REFERENCES

- Biscop, S. (2020). European Strategic Autonomy: Bringing the Serpent out of its Egg? Egmont Institute.
- Borrell, J. (2021). The EU's Strategic Compass for Security and Defence: An Ambitious Vision for European Defence. European External Action Service.
- European Commission. (2020). A New Industrial Strategy for Europe. www.ec.europa.eu
- European Commission. (2021). The European Green Deal. www.ec.europa.eu
- EU Strategic autonomy 2013-2023. From concept to capacity. (2022). EU Strategic Autonomy Monitor. www.europarl.europa.eu.
- Howorth, J. (2018). Strategic Autonomy and EU-NATO Relations: Will the EU's Defense Ambitions Undermine Transatlantic Solidarity? *Journal of European Integration*, 505-521.
- Koenig, N. (2020). European Strategic Autonomy: A Cautionary Tale. Jacques Delors Institute.
- Tocci, N. (2020). European Strategic Autonomy: What It Is, Why We Need It, How to Achieve It. Istituto Affari Internazionali.